

Кондратюк Любов

студентка

ВСП «Рівненський коледж НУБіП України»

ВАРІАНТИ ЗДІЙСНЕННЯ ІНЖИНІРИНГОВИХ ЗАПИСІВ У СТРАТЕГІЧНОМУ ОБЛІКУ

Застосування бухгалтерського інжинірингу у сучасній економіці набуло поширення при побудові стратегічно орієнтованих управлінських облікових систем. Посилена увага науковців приділена дослідженню теоретико-методичних засад його використання в обліковій практиці й аналізу розвитку спектру інструментів бухгалтерського інжинірингу, що використовується в фінансовому, управлінському та стратегічному обліку.

Принциповою особливістю інструментів бухгалтерського інжинірингу є складання бухгалтерських проводок за укрупненими агрегатами, якими можуть виступати розділи структурованого плану рахунків, бухгалтерського балансу, інших видів балансів (розподільного, ліквідаційного, прогнозного та ін.), мега-рахунки тощо з метою акцентування уваги на агрегованих і дезагрегованих показниках вартості власного капіталу, що дозволяє істотно скоротити кількість облікових записів (з 15000 до 8-14) і розробити автоматизовані варіанти похідних балансів онлайн характеру за обраними напрямками обліку (об'єкти ресурсного потенціалу, об'єкти зовнішнього управління тощо) [3, с. 218].

Бухгалтерський інжиніринг можна трактувати в якості одного із видів фінансового інжинірингу, який визначається сучасними дослідниками як проектування, розробка і реалізація інноваційних фінансових інструментів і процесів, а також творчий пошук нових підходів до вирішення проблем в сфері фінансів. Зокрема, Дж. Маршалл і В. Бансал наголошують на необхідності включення до складу робочих фінансово-інженерних груп бухгалтерів корпорацій і спеціалістів з оподаткування, що є свідченням поширення практики бухгалтерської інженерії в американських корпораціях. Однак, враховуючи те, що подібні розробки є комерційною таємницею більшості підприємств, публікації з даної тематики практично відсутні в фаховій обліковій літературі.

Бухгалтерський інжиніринг передбачає застосування творчих та інноваційних підходів до удосконалення фінансового обліку як інформаційної технології, що забезпечує надання інформації для прийняття управлінських рішень, використання якого дозволяє одержати якісний стрибок в функціонуванні такої технології, що передбачає підвищення рівня задоволення потреб користувачів облікової інформації [1, с. 20].

В результаті застосування бухгалтерського інжинірингу з метою розробки стратегічно орієнтованої системи обліку повинна генеруватись новітня технологія обробки даних про діяльність підприємства і його зовнішнє середовище, яка стане інформаційною передумовою для розробки і реалізації стратегії підприємства.

Як окремий універсальний напрям трансформації облікової технології та побудови більш ефективної системи організації облікової служби на підприємстві бухгалтерський інжиніринг сформувався на початку XXI століття. З певним припущенням можна констатувати, що до моменту виникнення журнальної форми обліку, реалізованої в комп'ютерному середовищі, процес розробки нових і удосконалення існуючих на той час форм ведення обліку фактично і був тривалим процесом бухгалтерського інжинірингу.

Однак, перші ознаки і приклади його зародження в тій формі, в якій ми можемо бачити його сьогодні (спектр інжинірингових інструментів (облікові агрегати; структурований план рахунків; коригуючі, інжинірингові, стратегічні та гіпотетичні бухгалтерські записи; похідні балансові звіти)), з'явилися в ще середині XX-го століття, що, було пов'язано з виникненням і широким застосуванням методики складання похідних балансових звітів.

Визначальною економічною передумовою поширення і широкого застосування інжинірингу в бухгалтерському обліку стало значне здешевлення комп'ютеризації облікових процедур, поява персональних комп'ютерів і баз даних, збільшення швидкості та надійності роботи комп'ютерної техніки, поява спеціалізованого облікового програмного забезпечення. Без розгалуженої комп'ютеризації облікових процесів розробка системи інжинірингового обліку була надто трудомістким і високовартісним

проектом, реалізувати який могли дозволити собі лише великі корпорації, а ефект від його реалізації був незначним через обмеженість інформаційних потоків і низьку швидкість відображення й узагальнення облікової інформації. Лише динамічний розвиток інформаційно-комп'ютерних технологій в сфері бухгалтерського обліку, дозволив приділяти увагу не лише автоматизації облікових процедур, а й уможливив розробку альтернативних облікових систем у різних програмних середовищах на основі застосування бухгалтерського інжинірингу.

М. Шумейко запропонував поняття "інжинірингова архітектура", яка включає систему інструментів бухгалтерського інжинірингу: похідні балансові звіти й інші комп'ютерні програми (субстанційні, хеджовані, інтегрованого ризику, моніторингові, соціальні, синергетичні, реорганізаційні, мережеві, ситуаційні, актуарні, субсидіарні, інвестиційні, фрактальні, ситуаційні, стратегічні, семантичні, венчурні, інноваційні тощо) [6, с. 74].

На сьогоднішні вченими запропоновано такі варіанти здійснення інжинірингових записів: трансформаційні бухгалтерські проведення (І. Богатая); фрактальні бухгалтерські записи (Л. Лілеєва); субстанційні записи (Ю. Ільштейн); записи за економічними ситуаціями (О. Русина); стратегічні балансові проведення (О. Щемелєв); імунізаційні бухгалтерські проведення (О. Щемелєв); імунізаційні балансові проведення (Л. Кузнецова, Ю. Денисевич); проведення щодо відображення ризикових активів (Е. Архіпов); хеджовані записи (Е. Архіпов); відображення фактів господарського життя з врахуванням впливу макро- і мікросередовища (Є. Євстаф'єва); стратегічні агреговані проведення за фракталами (Т. Графова) [1, с. 21].

Кожен із представлених варіантів може бути використаний для одержання облікової інформації стратегічного характеру у вигляді відповідного похідного балансового звіту. Наприклад, якщо для здійснення вибору із існуючих стратегічних альтернатив необхідно провести порівняння в контексті можливості виникнення стратегічних ризиків, то в даному випадку доцільно використовувати імунізаційні і хеджовані проведення та проведення щодо відображення ризикових активів, що дозволить сформувати три різних види похідних балансових звітів для кожної зі стратегічних альтернатив та прийняти в підсумку стратегічне рішення на основі аналізу одержаних показників з кожного звіту (наприклад, хеджованих чистих активів, імунізованих чистих активів, чистих ризикових активів тощо).

Список використаних джерел

1. Бруханський Р. Ф. Аналіз підходів до побудови моделей бухгалтерського інжинірингу. Вісник Житомирського державного технологічного університету. 2014. № 3. С. 27-34.
2. Бруханський Р. Ф. Послідовність побудови стратегічного управлінського обліку на сільськогосподарських підприємствах. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2014. Вип. 3. С. 16-19.
3. Лесняк В. В. Инструментарий стратегического учета. Актуальные вопросы современной экономической науки: Сборник докладов международной научной конференции (Липецк, 20.02.2010 г.). Липецк: "Де-факто", 2010. С. 218-222.
4. Царук В. Ю. Проблеми розвитку обліку в системі корпоративного управління. Бізнес Інформ. 2018. № 11. С. 369-374.
5. Царук В. Ю. Вітчизняні та зарубіжні методи обліку витрат: порівняльна характеристика. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2017. Випуск 1-2. С. 49-57.
6. Шумейко М. В. Концепция инструментов бухгалтерского инжиниринга. Terra Economicus. 2012. Том. 10, № 1. С. 72-77.
7. Brukhanskyi R. F. The process of intellectualization of strategic financial accounting on the basis of accounting engineering. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2016. Випуск 2. С. 18-24.